

Dokument nr. 15:1.

(1997-98)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar.

Spørsmål nr. 1 - 5.

17. - 31. oktober 1997.

Innhold

Spørsmål	Side
1. Fra stortingsrepresentant Erik Solheim, vedr. plutonium ombord i romfartøyet Cassini, besvart av utenriksministeren	3
2. Fra stortingsrepresentant Hallgeir H. Langeland, vedr. anti-personell miner i Norge, besvart av forsvarsministeren	4
3. Fra stortingsrepresentant Kristin Halvorsen, vedr. Europapolitikken i det danske folketinget, besvart av statsministeren	4
4. Fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen, vedr. radiodekningen i Barentshavet, besvart av kulturministeren	5
5. Fra stortingsrepresentant Steinar Bastesen, vedr. ferjekapasiteten i Lurøy på Helgeland, besvart av samferdselsministeren	6

Dokument nr. 15:1.

(1997-98)

Spørsmål til skriftlig besvarelse med svar.

Spørsmål nr. 1.

Innlevert 17. oktober 1997 av stortingsrepresentant Erik Solheim.

Besvart 24. oktober 1997 av fung. utenriksminister Hilde Frafjord Johnson.

Spørsmål:

«USA v/NASA har sendt romfartøyet Cassini til Saturn. Romfartøyet benytter plutonium som fremdriftsmiddel. Et uhell med romfartøyet kan få katastrofale følger for jordas miljø. Deler Utenriksministeren de bekymringer som er knyttet til prosjektet, hva vil man da gjøre for å forhindre denne typen usikker romaktivitet i framtiden?»

Begrunnelse:

USA v/NASA har sendt romfartøyet «Cassini» til Saturn. Romfartøyet vil benytte 32,5 kg plutonium, i sin aller farligste form (Pl. 238) for fremdrift. Det problematiske med dette romprosjektet er selvsagt bruken av plutonium. Dersom noe går galt med dette romfartøyet kan det få katastrofale følger. Planen er å gi raketten økt fart gjennom noen runder rundt Venus. I 1999 skal raketten så styres tilbake mot jorden for å gå inn i jordgravitasjonen og få vesentlig økt fart for deretter å slynges ut i rommet i en såkalt «slingshot operation».

NASA innrømmer at det er en risiko til stede og at om raketten brenner opp i jordatmosfæren vil i prinsippet 5 milliarder mennesker utsettes for påvirkning. Etter NASAs syn er det så viktig å utforske Saturn at det er nødvendig å ta sjansen.

Stadig flere eksperter på atomvåpen og atomforurensning stiller seg nå svært kritisk til hele Cassini-prosjektet. Blant annet er det dannet en internasjonal kampanje mot Cassini og denne søker å få nedlagt forbud fra domstolen i Haag mot denne typen usikre romprosjekt.

Svar:

Oppskytingen av romfartøyet Cassini vurderes internasjonalt som en av de mest ambisiøse interplanetariske romferdene hittil. Det dreier seg om et samarbeidsprosjekt mellom den amerikanske romorgani-

sasjonen NASA, den europeiske romorganisasjonen ESA og den italienske romorganisasjonen ASI.

Bakgrunnen for prosjektet er bl.a. at en vil kunne få data som vil kunne forklare forholdene på Jorden før liv oppstod.

En romferd til Saturn, med de vitenskapelige målene Cassini/landingsmodulen Huygens har, er teknisk umulig uten bruk av radioaktivt materiale til generering av elektrisk strøm. Solceller er ikke effektive nok ved Saturn på grunn av avstanden til Solen.

Etter de opplysningene vi har mottatt, er det tre radiotermiske generatorer ombord i Cassini. De skaffer energi til drift av instrumenter, elektronisk utstyr og sambandsmidler. Generatorene omdanner varme til strøm. Varmekildene består av tilsammen ca. 32 kg plutonium i form av plutoniumoksyd, overveiende av isotopen Pu 238 som har en halveringstid på 88 år. Denne typen plutonium er ikke direkte anvendbar til våpenformål. Varmen kommer fra kjernenedbrytningen av plutoniumet. Plutonium brukes med andre ord *ikke* til framdrift av romfarkosten. Framdriften oppnås ved hjelp av rakettmotorer.

Amerikanske myndigheter har i forbindelse med prosjektet nøye foretatt konsekvensvurderinger, blant annet av ulykkesscenarier som eventuelt kan føre til spredning av plutonium med fare for mennesker og miljø. Sannsynligheten for uhell vurderes som meget liten når alle sikkerhetsforanstaltninger blir tatt. Konklusjonen fra amerikansk side er at det er svært liten sannsynlighet for pulverisering av plutoniumet ved en eventuell ulykke under oppskyting. Generatorene vil forbli intakte selv ved et uhell. En eventuell oppbrenning i atmosfæren vil etter NASAs oppfatning bare kunne føre til en ubetydelig økning i Jordens eget naturlige strålingsnivå og anses ikke å utgjøre noen vesentlig helse- eller miljøtrussel, bl.a. fordi plutoniumets alfa-stråler har kort rekkevidde.

Fra amerikansk side vises det videre til at tilsvarende energikilde har vært benyttet til interplanetariske romferder ved flere tidligere anledninger. Det har vært to uhell med amerikanske energikilder av denne art, deriblant Apollo 13, uten spredning av radioaktivt materiale.

Jeg vil imidlertid understreke at all håndtering av radioaktivt materiale innebærer risiko og bør derfor reduseres til et minimum. Dette gjelder også bruk av

plutonium i forbindelse med interplanetariske romferder. Jeg er derfor kritisk til denne typen prosjekter. Romfarkosten Cassini er nå som kjent på vei til Saturn. Vi vil spesielt i lys av at Cassini vil komme inn mot Jorden igjen i 1999 følge denne saken med kritisk årvåkenhet. Denne holdningen vil ligge til grunn også for de posisjonene Norge vil innta i relevante internasjonale fora.

Spørsmål nr. 2.

Innlevert 28. oktober 1997 av stortingsrepresentant Hallgeir H. Langeland.

Besvart 4. november 1997 av forsvarsminister Dag Jostein Fjærvoll.

Spørsmål:

«Har NATO eller USA forhåndslagret anti-personell miner i Norge, og hva vil i så fall forsvarsministeren gjøre for å fjerne disse?»

Svar:

Av NATO-landene er det bare USA som har forhåndslagret landminer i Norge, og endel av disse er antipersonell-miner som vil bli omfattet av det konvensjonsutkastet som nylig ble fremforhandlet i Oslo.

Forsvarsdepartementet har allerede vært i kontakt med amerikanske myndigheter om saken. Det vil avholdes nye drøftelser i løpet av inneværende måned. Senere må også NATO drøfte hvordan det militære samvirket mellom allierte vil påvirkes av at landene får ulike forpliktelser i forhold til minekonvensjonen.

I henhold til Ottawa-konvensjonen skal alle antipersonell-miner være destruert senest fire år etter ratifisering. Det er likevel et ønske fra norsk side at de amerikanske forhåndslagrede antipersonell-minene blir trukket ut så raskt som mulig.

Spørsmål nr. 3.

Innlevert 28. oktober 1997 av stortingsrepresentant Kristin Halvorsen.

Besvart 4. november 1997 av statsminister Kjell Magne Bondevik.

Spørsmål:

«Den danske statsministeren Poul Nyrup-Rasmussen sa i åpningsdebatten i Det Danske Folketinget den 09.10.97 bl.a. følgende:

«Til allersidst om Europa og EU i denne runde: Det er blevet sagt om et andet nordisk land, der sagde nej ved en folkeafstemning - og vi kender det jo godt - at Europapolitikken deroppe er blevet privatiseret. Jeg ved godt, at det er der partier, der går ind for her i landet, men det er ikke noget, denne regering går ind for - og slet ikke når det gjælder Europapolitikken.

Hvad vil det sige, at Europapolitikken i det land er blevet privatiseret? Det vil sige, at der ikke længere er en regering, at der ikke længere er folkevalgte og ikke længere organisationsvalgte folk, der kan tage til Bruxelles og varetage dette lands interesser. Der er store virksomheder, bevares, lobbyister, men der er ikke den demokratiske indsats, hvor folket de-

finerer, hvad der skal være op, og hvad der skal være ned, hvilke rammer der skal være, og hvordan det skal fungere. Det ønsker vi ikke i Danmark.»
Hvordan vurderer statsminister Bondevik denne beskrivelsen av norsk Europapolitikk fra den danske statsministeren? Vil statsministeren ta dette opp i samtaler med den danske statsministeren?»

Svar:

Jeg kan vanskelig tolke statsminister Nyrup Rasmussens uttalelse som en beskrivelse av norsk politikk i forhold til EU. Denne politikken har en sterk demokratisk forankring. Den bygger i stor grad på EØS-avtalen som ble vedtatt med over ¾ flertall i Stortinget og den legger til grunn resultatet i folkeavstemningen i 1994 som klart avgjorde at Norge ikke ble medlem av EU.

Det er norske myndigheter som ivaretar norske interesser i forhold til EU, og det gjør vi med utgangspunkt i det samarbeidet som er etablert gjennom EØS-avtalen og det brede nettverket av bilaterale kontakter til EU-landene så vel som til EUs organer. At andre aktører også arbeider for å fremme sine syn gjennom tilgjengelige kanaler finner jeg både naturlig og ønskelig.

Jeg ser ingen grunn til å ta dette opp som egen sak med Danmarks statsminister. Det er lang tradisjon for en nær dialog om nordiske og europeiske samarbeidsspørsmål i den nordiske statsministerkretsen og jeg ser fram til å delta i denne dialogen når jeg møter mine kolleger i forbindelse med Nordisk Råds sesjon i Helsingfors i november.

Spørsmål nr. 4.

Innlevert 30. oktober 1997 av stortingsrepresentant Steinar Bastesen.

Besvart 6. november 1997 av kulturminister Anne Enger Lahnstein.

Spørsmål:

«Daglig, gjennom hele året, ferdes mellom 300 og 400 fartøyer i Barentshavet.

I dette området er radiodekningen så dårlig at selv ikke avansert radioutstyr makter å ta inn noe så alminnelig som NRK P1.

Er Kulturministeren oppmerksom på problemet og hva gjøres for at de aktuelle havområdene skal få en tilfredsstillende radiodekning?»

vært kjent med problemet, uten at det har kommet en tilfredsstillende løsning.

Svar:

Spørsmålet om utvidede radiosendinger bl.a. til fiskere i nordområdene er tatt opp en rekke ganger.

I St. meld. nr. 42 for 1993-94 Kringkasting og dagspresse 1993 mv., er det redegjort for et nytt alternativ som innebærer at DECCA-stasjonene på Røst og Nordkapp blir bygget om til ordinære radiostasjoner. Dekningsanalyser viser at mesteparten av de aktuelle havområdene vil bli tilfredsstillende dekket ved radiosendinger fra disse stasjonene.

I St. meld. nr. 46 for 1994-95, Om tilleggskanal for NRK-Fjernsynet mv, uttalte departementet at det vil «bli arbeidet videre med sikte på å realisere utbyggingen. Det tas sikte på at en del av investeringene vil bli dekket av andre enn NRK.»

Det foreligger et tilbud og kostnadsoverslag fra NORKRING AS, som nå eier bakkenettet for formidling av radio- og fjernsynssendinger. Investeringsutgiftene ved å etablere to radiosendere vil samlet ligge på omlag 18 millioner kroner.

NRK, Fiskeridepartementet og Fiskarlaget har nylig drøftet saken. Saken er ennå ikke avklart, men Kulturdepartementet vil nå ta initiativ til, sammen med de berørte parter, å få en raskest mulig avklaring i saken.

Begrunnelse:

Norges Fiskarlag har i en rekke år gjentatt kravet om en bedre radiodekning i Barentshavet. Dette særlig ut i fra sikkerhetsmessige sider for de som ferdes på havet. Spørsmålet omfatter et rimelig krav på tilgang av radioprogram for fiskere og andre sjøfarende og er også et trivselsmessig spørsmål.

I de senere år har det bl.a. fra politisk hold blitt opplyst at denne saken har høy prioritet.

St. meld. nr. 46 1994-95, 4 Andre spørsmål pkt 4.1 Radiodekning av Barentshavet og nordområdene, sier: «I St. meld. nr. 42 for 1993-94, Kringkasting og dagspresse 1993 m.v., er det kort redegjort for et nytt alternativ som kan innebære at radiosendinger til Barentshavet og nordområdene kan realiseres raskere og billigere enn en så langt har regnet med.» Ut i fra dette ser vi at myndighetene lenge har

Spørsmål nr. 5.

Innlevert 31. oktober 1997 av stortingsrepresentant Steinar Bastesen.

Besvart 5. november 1997 av samferdselsminister Odd Einar Dørum.

Spørsmål:

«Fiskeindustrien i Lurøy på Helgeland lider under dårlig ferjekapasitet. Dette hindrer bedriftene i en effektiv utnyttelse av bedriftenes kapasitet. En mulig løsning er en sammenslåing av fylkessambandet Stokkvågen - Lovund og riksvegsambandet Stokkvågen - Træna/Selvær.

Hva vil Samferdselsministeren gjøre for at næringslivet i Lurøy skal kunne produsere ut i fra sin kapasitet og ikke ut i fra ferjekapasiteten?»

Begrunnelse:

Fiskeindustrien i Lurøy på Helgeland lider under for dårlig ferjekapasitet. På Lovund er det planlagt å produsere 20 000 tonn laks, til en verdi av 400 millioner kroner, neste år. På Træna produseres det sild for omlag 1 million kroner per dag. Med den ferjekapasiteten som er i dag hindres bedriftene i å effektivt utnytte sin kapasitet. Produksjonen kan ikke gå for fullt og enkelte dager må de ansatte permitteres p.g.a at ferjekapasiteten er så liten at bedriftene ikke får sine produkter ut på markedet.

Befolkningsgrunnlaget ved hvert anløp er i følge Departementets standard ikke oppfylt, men når næringslivet hindres i en effektiv produksjon er det grunn til å stille spørsmål ved denne standarden. Jeg viser til Nordland Fylkestings vedtak sak 90/97 samt flere representanter fra Nordlandsbankens engasjement i saken.

Svar:

Både fylkesvegferjesambandet og riksvegferjesambandet til Træna administreres av vegkontoret i Nordland. Samlet kapasitet disponeres rasjonelt i og med at ferjene trafikkerer begge samband uavhengig av at sambandene har ulik status. En eventuell omklassifisering vil slik sett ikke gi en bedre utnytting av materiellet.

Samferdselsdepartementet er kjent med at kapasiteten i fylkesferjesambandet ikke tilfredsstillers næringslivets behov. Lignende problemer finnes også i enkelte eksisterende riksvegferjesamband. Departementet ønsker derfor, som varslet i budsjettet for 1998, en gjennomgang av gjeldende kriterier. En gjennomgang av kriterier er sentralt ettersom dette kan få betydning for den bredere utformingen av ferjepolitikken.

I et system med lokalt selvstyre og ansvar for egne prioriteringer er det viktig med klare ansvarsgrenser mellom forvaltningsnivåene.

Så lenge fylkeskommunen har ansvaret for Lurøysambandet ville det bryte med ansvarsgrensene mellom forvaltningsnivåene om staten da skulle sørge for en løsning for fylkesvegferjesambandet. Innenfor dagens ansvarsdeling er det Nordland fylkeskommune som har ansvaret for en eventuell mangelfull prioritering av fylkesvegferjesambandet.

